

MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

Október 14-20.

MŰSORFÜZET

1996

JÚLIUS-AUGUSZTUS

TORDA ISTVÁN

**barlangkutató, barlangi mentőszolgálatos
életének 23. évében 1996 július 7-én a
franciaországi Gouffre Berger barlangban tragikus
körülmények között életét vesztette.**

**Az elhunytat a Magyar Barlangi Mentőszolgálat
saját halottjának tekintette.**

**Temetésére a Kispesti temetőben 1996 július 31-én
tíz órakor került sor, ahol a Társulat tiszteletbeli
elnöke mondott búcsúztató beszédet. Távozása
fájó és pótolhatatlan veszteség családjá, barátai és
a magyar barlangkutatás számára.**

Barlangi baleset a *Gouffre Berger*-ben

Valószínűleg a TV és a rádió tudósításai, valamint a sajtóban megjelent írások alapján mindenki értesült az idei év letragikusabban végződött barlangi túrájáról. Sajnos, ahogy az lenni szokott a nagy távolság és a médiák gyors "hírközléskényszere" miatt számos tévinformáció, elhamarkodott találgatás szinten is elfogadhatatlan hír látott napvilágot. A további találgatások elkerülése végett szükségesnek látjuk e helyen röviden összefoglalni a történéseket, kizárólag a tényekre szorítkozva.

A barlangra — amely talán Európában ez egyik legnépszerűbb túracélpont a barlangászok számára — 2 évvel ezelőtt kérte meg a leszállási engedélyt az *Oxford University Cave Club*, s meg is kapta 1996 júli. 1-10. közötti időpontra. Ők invitáltak meg minket régi ismeretségünkre a barlang tekintettel, a korábbi közös spanyolországi, walesi és magyarországi túrákat követően. A leszállók pontos névsorát, a biztosítások számával egyetemben a túrát egy hónappal megelőzően le kellett adni.

Két részletben utaztunk a helyszínre, Tompa Károly (Pivo) érkezett elsőként, s részt vett a barlang beszerelésében -600 méterig. A csapat másik három tagja (Németh Zsolt, Nyerges Miklós és Torda István) július 5-én délután érkezett a *Autrans*-ba, s a kemping egyik faházában töltött éjszaka után másnap délutánra tervezte a leszállást. Szombat reggel indult előttünk egy három fős csapat a barlangba (William Stead, Nicole Dollimore és Pivo), céljuk a barlang lehetőség szerinti teljes bejárása volt, kétszeri bivakolással. Mi szombat kora délután hagytuk el *Autrans*-t, kihasználva a reggeli ködös-hűvös időt követő napsütést, a barlangtól 45 perc járásra lévő autóparkolóban készülődtünk. Az időjárásról utoljára szombat délelőtt érdeklődtünk angol barátainktól, s válaszuk nyomán nyugodtan indultunk a túrára. A háromfős magyar csapat feladata a végpontról való kiszérelés volt, melyet úgy terveztünk megvalósítani, hogy lefelé bivakolunk egyet, majd a túra végeztével, ha úgy érezzük pihenés nélkül visszatérünk a felszínre. Este 7 órakor szálltunk le a barlangba, épp a bejáratnál találkoztunk két, a túrát befejező angol barátunkkal (*Chris Densham* és *Rebecca*) akik nagy örömmel számoltak be túrájukról, melynek során -1075 méter mélységben fordultak vissza. Itt a magas vízállás miatt mélynek tűnő sebes folyású vizes szakasz állta útjukat. Ez volt a megelőző túrák végpontja is. A -500 méteren lévő bivakba teljesen szárazon érkeztünk (Sübrányi overallban, könnyű aláöltözésben is) alig több mint 3 óras kényelmes túrát követően. Itt egy újabb, a végpontról érkező 2 fős csapattal és az előttünk leszállt 3 fős csoporttal töltöttük az éjszakát. Reggel (vasárnap) 8 körül a 2 fős csapat kifelé, Pivoék lefelé indultak, mi, hogy a két csapat között a torlódások elkerülése végett kellő távolság legyen, tovább aludtunk. Délután 2-kor indultunk tovább és este 7 körül értük el -1075 m-en túránk végpontját. Az előttünk indult csapattal -950 méteren találkoztunk, ők a *Hurricane-akna* ből fordultak vissza (kb. -1000 m) és lassan, de biztosan haladtak felfelé. Mi is felfelé indultunk, a kiszérelés miatt kicsit lassabban haladva, kényelmes tempóban kb. fél 9-re értünk a *Grand Cascade* aljába. Itt észleltük, hogy nagyobb a víz mint amikor lejöttünk, ezért úgy döntöttünk, hogy a kiszérelést hanyagolva megpróbáljuk az előttünk álló 5-6 vizes aknán gyorsan áthaladva a *Grand Canyon*-t elérni, ahol ha valóban árvíz érkezik, hosszú időt is kényelemben és biztonságban lehet eltölteni.

Itt az addig a kiszérelést végző Zsolt indult elsőnek felfelé, s mindhárman szárazon értük el a 27 méter mély akna tetejét. A következő 5 méter magas vizesésen Zsolt még nagy nehezen felküzdötte magát, de az időközben szemmel láthatóan rohamosan emelkedő vízszint a továbbhaladást teljesen lehetetlenné tette, így a visszafordulás mellett döntöttünk, a közvetlenül a vizesésekben való várakozás helyett a *Grand Cascade* meglehetősen huzatos, vízpárás alja is jobb alternatívának ígérkezett. Ekkor következett be a tragédia: a vízszint időközben annyira megemelkedett, hogy a vizesés az addig száraz, lefelé vezető kötélpálya legalsó nittjét verte. Hogy pontosan mi történt nem láthattuk, mert két nittel feljebb voltunk, így nem tudjuk, hogy víz

érte el a nitten épp átszerelni készülő barátunkat, vagy ő csúszott bele a vízbe, de a tragikus végeredményen ez mit sem változtat. Sajnos nem tudtunk segíteni Pistán, megközelítése is lehetetlen volt, sőt időközben az első nitt és az akna teteje közötti kötélszakasz is víz alá került, a csapda bezárult.

Ezalatt Pivoék elérték a *Grand Canyon* tetejét (kb. -700), ahol megkezdték a következő vizes szakaszon való átkelést. Őket itt érte az árhullám. Az első 6-7 méter magas vizes aknán William még feljutott, s a rohamos vízszintemelkedés épp a csapat leggyengébb tagját Nicole-t érte a kötélén, a kiszállás alatti kötélhídon. Két társa megpróbált segíteni rajta, de sajnos minden erőfeszítésük hiábavalónak bizonyult, s ők a vizesés által elválasztva magukra maradtak. Őket a szerdai nap folyamán találták meg a barlang vizes szakaszainak járhatatlansága miatt késlekedő mentőbrigádok, s ezt követően mindketten saját erejükből hagyták el a barlangot.

Mi 70 órát vártunk, ebből kb. 30-at kellett a *Grand Cascade* feletti nitten lógva eltölteni. vízhozam csökkenésével azonban a leereszkedés lehetővé vált, így az első mentőcsapat már a vizesés alatt, egy viszonylag szárazabb sarokban talált ránk. A körülményekhez képest jó egészségi állapotban voltunk, s bőven volt még karbidunk, élelmiszerünk és gázunk a főzőben, bár saját erőnkől ekkor aligha lettünk volna képesek a barlang elhagyására. A kihűlés elkerülésében jelentős szerepet játszott neoprén alöltözésünk és a víz verése következtében szimpla nejlonná átalakult Edelrid izolációs fóliánk. Mi három napot töltöttünk még itt, közben száraz hálósákban étellel, itallal és infúzióval tápláltak minket. Ezt követően Zsolt a saját lábán 6-7 óra alatt a felszínre ért, míg én -500 m-es bivakig saját lábamon sok segítséggel, (sajnos a lábaim a hidegvizes áztatás és a lépőszárban való állás miatt nagyobbra dagadtak mint a csizmám...) onnan pedig hordágyban jutottam a felszínre 14-én vasárnap délután. Itt tudtuk meg hogy az árvíz a térségben rövid idő alatt lehullott nagymennyiségű hó és eső eredménye volt. Az árvízben elvesztett barátainkat a következő napokban hozták a felszínre.

Ez úton is szeretnénk köszönetet mondani a mentésünket végző Francia Barlangi Mentőszolgálatnak, a hazaszállításunkra érkezett Szamaritánus Mentőszolgálatnak, a támogatást nyújtó Shell és Westel cégeknek (időközben gépkocsinkat feltörték, és útleveleinknek és pénzünknek nyoma veszett) és nem utolsósorban a Magyar Barlangi Mentőszolgálatnak, akik itthonról időt és energiát nem kímélve próbáltak segíteni rajtunk.

Nyerges Miklós

ELŐADÁS

Október 22. (kedd) 17-20 óráig

Palatinus József: Hazai és erdélyi barlangok sztereóban (háromdimenziós diavetítés)

Tekintettel a vetítéshez szükséges speciális szemüvegek korlátozott számára, egyszerre 10 fő tudja a 20 perces időtartamú előadást megtekinteni. Amennyiben a rendelkezésre álló 3 óra a nagy érdeklődésre való tekintettel kevésnek bizonyul, egy esetleges későbbi időpontban ismét megszervezzük a bemutatót.

A vetítés helye: MTESZ Fő utcai Székház, III. 316-os előadó

3. Lakatos kupa

A MAFC Barlangkutató Csoport — immár hagyományosan — *szeptember 21-én* idén is megrendezi a Lakatos kupa barlangi teljesítménytúrát és versenyt. A rendezvény elsődleges célja az Alsó-hegy zombolyainak megismerése, a zombolytúrázás népszerűsítése. A feladat, az indulás előtt kézhez kapott túrakalauz és térképek segítségével a kijelölt 20 alsó-hegyi zomboly bejárása. A túrán 3 fős csapatok indulhatnak, egy zombolyba elég egy csapattagnak leereszkedni. Az egyéni alapfelszerelésen kívül minden csapat számára szükséges egy legalább 100 méter hosszú kötél (ez lehet több darabból is), néhány nittfül, karabiner és kötélgyűrű, iránytű és írószerszám. A verseny résztvevői szombat reggel fél 9-kor indulnak a Vecsem-forrástól és délután fél 6-ig van lehetőség a zombolyok felkeresésére. Ha valamilyen előre nem látható okból kifolyólag véletlenül nem esik az eső, a versenyzők felszállítását a fennsíkra biztosítjuk. A táborhelyre (Vecsem-forrás, megközelíthető Bódvaszilas vasútállomás felől) péntek (*szeptember 20.*) estétől várjuk a résztvevőket. Szombat estére közös vacsorát és diavetítést is tervezünk, egy-két tár diát reméljük minden csapat hoz magával. (szolgálati közlemény: a tavalyi győztes csapat tagjai a vándorkupát ne felejtsek otthon!)

MAFC Barlangkutató Csoport

Szakmai Napok

A Társulat ez év november 8-10. között ismét megrendezi a *"Barlangkutatók Szakmai Találkozóját"*.

Előzetes terveink szerint *Tapolcán*, ahol a Bakonyi Bauxitbánya Kft. által rendelkezésünkre bocsátott Bányász Oktatási Központ lenne a rendezvény helyszíne, ahol mind a plenáris-, mind a szekcióülések európai körülmények között tarthatók meg. Ugyanitt a napi kétszeri étkezés is biztosítható lesz.

Részvételi díj: előreláthatólag kb. 1.800,- Ft, amely a napi kétszeri meleg étkezés költségét, valamint a konferencia központ bérleti díját és a szervezési költségeket tartalmazza.

Többek érdeklődésére jelezzük, hogy a Cholnoky-pályázat eredményhirdetésére is a Szakmai Napok keretében kerül sor.

Jelenleg a legnagyobb problémát az elfogadható árszínvonalú (500,- Ft/éjszaka) szálláshelyek biztosítása jelenti. Ez ügyben aktív kutató munkát folytatunk a helyszínen. Pályázati úton is próbálkozunk pénzbeli támogatás elnyerésére. Amennyiben próbálkozásunk sikerrel jár, a fent megadott részvételi díj csökkenhet.

A szervezés hatékony lebonyolítása érdekében kérjük a Műsorfüzetben található jelentkezési lap visszaküldését szeptember 20-ig. Ez a szállásbiztosítás és a szekciók beosztása miatt rendkívül fontos, ezért kérjük a határidő pontos betartását.

Beszámoló a Barlangok a művészetekben c. konferenciáról

A jósvafői Tengersizem Szállóban 1996. július 23-27. között megrendezett konferenciát, amelyet a '96 Magyarország — 1100 év Európa szívében című rendezvénysorozat keretében az IKM Turizmus Főosztálya, valamint a KTM Természetvédelmi Hivatala támogatott, 7 országból 37 résztvevő tisztelte meg jelenlétével. A konferencia ideje alatt 23 előadás hangzott el és 4 poszter került bemutatásra a barlangi képzőművészet, a barlangokkal foglalkozó irodalom, a barlangi fotózás, filmezés, valamint a barlangokhoz kapcsolódó zenék témájában.

A konferencia ideje alatt került megnyitásra a "Barlangok művészetekben" c. képzőművészeti, valamint a "Barlangfestmények és -rajzok képeslapokon" című egy hónapig tartó időszakos kiállítás.

A konferencia keretében a résztvevők művészi alkotásokra ihlető helyeket és régi feliratokat kerestek fel a Baradla-barlangban, zenés irodalmi műsorral egybekötött látogatást tettek a Vöröstől Jósvafőig, valamint meglátogatták a Dobsinai-jégbarlangot és a Domica-barlangot. Péntek estétől alkalmuk nyílt a jósvafői Falunapok eseményeibe való bekapcsolódásra is. A konferencia zárásaként július 27-én, illetve 28-án került sor a Barlangok zenéje c. szimfonikus zenekari hangversenyre a Baradla-barlang Hangverseny-termében. A barlangterem széksorait megtöltő közönség mindkét napon hosszan tartó vastapssal fogadta a négy barlang-ihlette zeneművet, melyeknek a meghallgatását a csodálatos akusztika, valamint a fantasztikus cseppkődíszlet egyedülálló élvezetté fokozott.

Fleck Nóra

XXIX. MKBT Barlangnap

Pilisszentkereszt, 1996 június 21-23.

Az idei vándorgyűlést — más vállalkozó nem lévén — ismét a MAFC Barlangkutató Csoport rendezte Pilisszentkeresztben a MÁFI és a Benedek Endre Barlangkutató Csoportok közreműködésével. A meteorológia által beharangozott hétvégi katasztrófa-időjárás ellenére szombat estig közel 170 résztvevő (elsősorban a vidéki csoportok képviselői) regisztráltatta magát a Klastrom-kút mellett található, eredetileg szép zöld fűvel borított réten felállított sátor táborban. Az előrejelzett heves záporok, zivatarok által sújtott péntek esti, hajnalba nyúló táborfűz (reflektorfénnyel erősítve) után változatlan időjárási körülmények mellett startoltak szombat reggel a barlangtúrák (a Pilis-, Legény-, Leány-, és a Sátorkőpusztai-barlangokba) és a hagyományos Marcel Loubens Kupa. A versenyre 14 csapat nevezett, s az egész napos küzdelem során az alábbi eredmények születtek (a pontozás időegységekben zajlott).

1. FTSK vegyes (Zsolyomi Zsolt, Nádasdi Oszkár, Turi Zoltán) - 26:43
2. BEAC ellenség, (Németh Tamás, Szikszai Gábor, Magyar Erik) - 33:08
3. Papp F. III., (Csekő Ábel, Maucha Gergely, Szabó Kálmán) - 33:44
4. Micimackó I, 34:44; 5. BEAC RG, 37:00; 6. Alba Regia, 37:28; 7. OSE (...), 38:26; 8. Pro Natura, 39:38; 9. MLBE (-), 40:36; 10. Acheron, 40:43; 11. Micimackó. II., 45:38; 12. Szabó J. cs., 50:47; 13. Papp F II., 51:26; 14. Papp F. III., ?

A szombat esti programot vacsora (újabb látványos felhőszakadással kíserve), diavetítés és tábortűz zárta. Arra a felmerült kérdésre, hogy miért pont a legnagyobb sár kellős közepébe raktuk a tüzet, a rendezőség nem tud magyarázatot adni. A vándorgyűlés alkalmából megjelent kiadvány, mely a Pilis jelentősebb barlangjainak leírásait és térképeit is közli a Társulatban még korlátozott példányszámban hozzáférhető. Ezen a helyen szeretnénk megköszönni a Karszt és Barlang Alapítvány és a Barlangtani Intézet támogatását is.

MAFC Barlangkutató Csoport

A Kab-hegy '96 tábor eredményei

A Kab-hegy '96 barlangkutató tábor 1996 június 28. és július 7. között került megrendezésre. A tábornak összesen 46 regisztrált résztvevője volt (20 fő Alba Regia, 11 Bakony Bgk. Egy., 4 Veszprémi Egy. Bgk. Egy., 2 MAFC, 2 BEAC, 1 Heliklit, 6 egyéni); az átlagos létszám naponta 17-25 fő között mozgott, ami 3 objektum kutatását tette lehetővé.

A BK (bazaltkarszt)-1/a sz. víznyelőben az impozáns szalkőfal (triász dachsteini mészkő) aljában mélyített kutatóakna a második napon erősen feltöltődött üreget ért, melynek jelentős méretű omladékszónájából több irányba is kitörési lehetőség kínálkozott. A járat mélypontja felé törve, az igen biztató légáramlást követve 21.6 méter hosszú és 8.3 méter mély barlangot sikerült a tábor végére feltárni, melynek továbbkutatása igen sokat ígér.

Az M-2-es víznyelő A jelzésű tölcsérének mélypontján 3 méter mély kutatóaknát lemélyítve az egy szabad légterű barlangjáratot harántolt. Az eocén mészkőben kialakult rövid járat a kutatóakna egyik oldalán mindvégig jelenlevő szalkőfalból nyíló 40-50 cm átmérőjű ablakon keresztül volt megközelíthető, s a további bontások eredményeképp a tábor végére a barlang mélysége meghaladta a 8 métert. A továbbkutatást a tábor folyamatosan sujtó esőzések hatására a végponton kialakult 1 méternél is mélyebb tó akadályozta. Az Öreg-köves-víznyelőben a jelenleg beomlott Markó-szakasz kibontására történt kísérlet, hogy azon keresztül a már ismert barlang végpontját megközelítve a feltárás folytatható legyen, azonban néhány műszak után világossá vált, hogy a hatalmas omladék miatt ez a cél az egész tábor energiáját felemésztené. Emellett folytatódott a közvetlenül a 17-s akna tetejére vezető, korábban már kibontott, majd újra beomlott bejárat ácsolatának cseréje, amely a tábor végéig 7 méter mélységig készült el. Komoly eredmény lenne, ha még idén sikerül a maradék 3 métert kibontani és biztosítani, hisz az így lehetővé váló kútgyűrűzéssel a barlang továbbkutatása hosszú időre biztosított lenne.

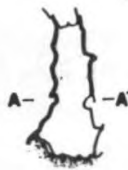
Németh Róbert - Nyerges Miklós

A Kab-hegy '96 tábor egy másik jelentős eredményének az tekinthető, hogy a Kab-hegyen összegyűlt gárda a közös munka folytatása mellett döntött, melynek első lépéseként 1996. szeptember 13-15 között hétvégi barlangkutató tábor szervezünk a Kóris-hegy térségébe, Elevenferti központtal. A tábor célja a Futómacskás-barlang bejáratának biztosítása, kutatásának újraindítása, a somhegyi Kis-Pénz-lik kutatása, valamint a Zirc környékén feltárt új barlangok megismerése. A táborhely mind autóval, mind gyalogosan Bakonybél felől közelíthető meg, aki nem ismeri a területet előzetesen telefonon (Nyerges Miklós ☎ 4632213), vagy a helyszínen a buszmegálló környékén tájékozódhat a táborhely pontos elhelyezkedése felől.

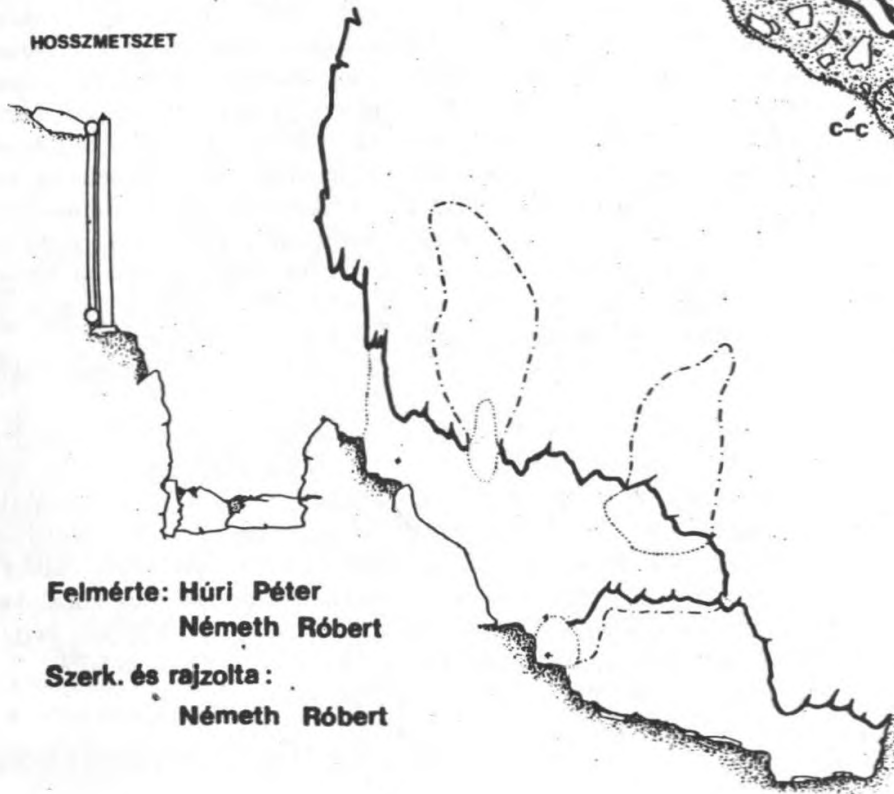
Minden érdeklődőt szeretettel várunk !

Mészáros Ferenc és Nyerges Miklós

BK-1 víznyelőbarlang

HOSSZMETSZET

**Felmérte: Húri Péter
Németh Róbert**
**Szerk. és rajzolta:
Németh Róbert**

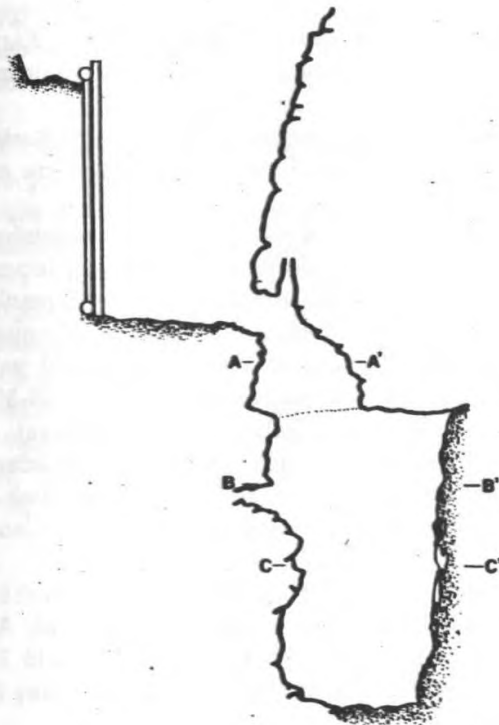
M-2 VÍZNYELŐBARLANG

Felmérte: Húri Péter
Németh Róbert

Szerk. és rajzolta:
Németh Róbert

HOSSZMETSZET

HÍREK

Új feltárás az Amfiteátrum-barlangban

Június 1-én az ürömi Amfiteátrum-barlangban az Acheron Barlangkutató Szakosztály újabb, 80 m-nyi járatrendszert tárt fel, amellyel a barlang hossza elérte a 350 métert.

A barlang fő hasadékanak Ny-i folytatására, 45 m mélységben Szin András és Zsanda Géza kutatótársunk bukkan rá egy eddig észrevétlen nyíláson átmászva. A 0,5-1,5 m átmérőjű hasadékok és aknák falát — a régi részekhez hasonlóan — rendkívül szép aragonit-tűkorallszerű kalcitképződmények és hófehér borsókövek díszítik.

Leszállásunk eredeti célja — az 1991-ben, 76 m mélységben feltárt karsztvízszinti tó járatának továbbkutatása — a szálkő szűkület miatt nem sikerült, de az új részek talán ebben az irányban is lehetőséget adnak a további feltárára.

Kiszállásunk során elkészítettük a barlang fotódokumentációját, és elvégeztük a kőfejtő további üregeinek topográfiai felmérését.

Kárpát József

A BEAC Barlangkutató Csoport 10 tagja július hó közepén alapos előkészületek után sikerrel tett átmenő túrát a Pireneusok-hegységbeni Pierre Saint Martin-barlangban a Tête Sauvage bejárat és a Verna-terem között. A Műsorfüzet következő számában bővebben beszámolunk.

BEAC Barlangkutató Csoport

Jelentés a XII. Vulkanoszpeleológiai Táborról

A XII. Vulkanoszpeleológiai Tábor 1996. július 6-14. között Pilisszentlászlón, a Kárpát-forrás mellett került megrendezésre. Célja a Visegrádi-hegység barlangjainak kataszterezése, térképezése volt. A táborban — sajnos szokatlanul kevesen — 13-an vettek részt.

A Barlangtani Intézet 13 barlangot tartott számon a hegységből, a Troglonauta Barlangkutató Egyesület korábbi kataszterezése során mintegy 40 barlangról szerzett tudomást, de csak 28-at jelöltek térképre és csak egyet mértek fel.

A Vulkanoszpeleológiai Kollektíva a tábor ideje alatt a csekély létszám és a mostoha időjárás miatt az egész hegység kataszterezését, barlangjainak feltérképezését csak részlegesen tudta elvégezni. Összesen 36 barlangot azonosítottunk, ebből 24-nek a felmérését is elvégeztük, 11-nek pedig csak a létezését tapasztaltuk. E barlangok csak részben azonosak a troglonautások által rögzítettekkel. Jó néhányat nem volt alkalmunk felkeresni az általuk említettek közül, valamint 12 teljesen új, eddig sehol nem említett barlangot is találtunk. Várhatóan még vagy 20-30 barlang feldolgozása van hátra, melyeket hétvégeken, vagy egy újabb tábor alkalmával kívánunk feldolgozni. Az általunk látott barlangok többsége andezit-agglomerátumban a kőzetmozgás során keletkezett üreg, de vannak emberkéz alkotta objektumok is. Legkiterjedtebbek a Vasasszakadék csuszamlásos barlangjai, a legérdekesebb pedig a dácitban alakult Csódi-hegyi-barlang.

A tábor közösségének tevékenysége nem maradt el arányaiban a korábbi táborok munkájától. A szokásos jó hangulatot a hűvös, csapadékos időjárás sem rontotta el. A terepen látogatást tett nálunk a Pilisi Parkerdő Rt. képviselője, a Troglonauta Barlangkutató Egyesület vezetője és a Sikárosi Vadászház vagyondőre. Munkánkat a Karszt és Barlang Alapítvány 20.000 Ft-tal támogatta.

Eszterhás István

A Titkárság valamennyi csoportvezető részére kérdőívet juttatott el, amelyen az iránt érdeklődtem, hogy az adott csoport milyen kutatótábort szervez a nyár folyamán, kiknek az érdeklődésére, segítségére számítanak, melyek a főbb célkitűzéseik, stb. Segíteni szerettünk volna a szervező csoportoknak és a ráérő kutatóknak egyaránt. Sajnos azonban a kért információkat egyedül a tatai Megalodus Csoport küldte meg, így ez a rovat a július-augusztusi Műsorfüzetből kimaradt.

*Elekes Balázs
szervezeti titkár*

12. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszus, 1997

A kongresszus helyszíne la Chaux-de-Fonds 1000 m magasságban fekszik a Neuchâtel-i Júraban barlangokban gazdag karsztvidék közepén. Az augusztusi esték hűvösesek lehetnek és gyakoriak a záporok, zivatarok. A 40.000-es lélekszámú város mai képe a XIX. század elején alakult ki.

A kongresszus eseményei a SPELEMEDIA szimpóziummal kezdődnek augusztus 6. és 10. között fotókiállítással, dia-, diaporáma- és filmvetítésekkel, videó-bemutatókkal és multimédia-bemutatókkal valamint a kapcsolódó előadásokkal, vitákkal, műhelyekkel.

A kongresszus fő programja a megszokott részletekkel (közgyűlés, bizottsági ülések, előadások, bemutatók, fogadások, közös kirándulás, stb.) augusztus 10-től 17-ig tart.

A kongresszus teljes részvételi díja 400,- CHF (SPELEMEDIA, fő események, záróbankett, öt kötetes kiadvány, kirándulás) Ez az összeg mindössze 300,- CHF 1996 dec. 31. előtt befizetve, ill. 350,- CHF 1997 jan. 1. és máj. 31. között. A különféle eseményekre és szolgáltatásokra külön-külön is be lehet fizetni és az egészet olcsóbban megúszni.

A szálláslehetőségek a kempingtől (regisztrált résztvevőknek ingyenes) a diákszállásokon keresztül (II. o. 10,- CHF, I. o. 20,- CHF) a fizetővendég-szobákon át (25-50,- CHF) a szállodákig (50-150,- CHF) tartanak. A szervezett étkezés önkiszolgáló étteremben vagy büfében 5-12,- CHF költséggel megoldható.

A Társulat a kongresszusra autóbuzsós társasutazás szervezését tervezi. A kb. 3 hetesre (első hét: elsősorban ausztriai karsztok és barlangok megtekintése, második hét: kongresszus, harmadik hét: dél-franciaországi idegenforgalmi barlangok megtekintése) tervezett utazás részletes programját a következő Műsorfüzetben tesszük közzé. Várható utazási költség: 30-35 fő utazó esetén kb. 15.000 Ft, amely nem tartalmazza a kongresszus részvételi díját, az első és harmadik heti szállásköltségeket, valamint belépődíjakat. Étkezés egyénileg. Kérjük, hogy az utazás előkészítése érdekében az előzetes részvételi szándékot legkésőbb 1996. szeptember 30-ig telefonon vagy írásban szíveskedjetele jelezni.

A teljes, hivatalos program és valamennyi részletes információ az MKBT titkárságán tekinthető meg.

Hazslinszky Tamás és Fleck Nóra utazás-szervezők

FOLYÓIRATFIGYELŐ 5. RÉSZ

Lengyelország első 800 méternél mélyebb barlangja — Wiktor Bolek

1996 telén Wrocławból érkezett barlangászok bivakos kutatótábort szerveztek a *Wielka Litworowa* barlang végpontjának továbbkutatására. A tábor eredményes volt és a barlang végpontját (-351 m) sikerült összekötni a *Wielka Sneznia* barlang *Galeria Krokodyla* nevű felfelé tartó oldalágával. Az ily módon egyesült *Jaskinia Wielka Sneznia - Litworowa* barlangrendszer teljes vertikális kiterjedése 814 m (-807 m, +7 m).

(JASKINIE 1996. 6. - lengyel)

A gipszvirágok krisztallogenezise — Lucretia Ghergari, Bogdan-Petroniu Onac

Az írás krisztallográfiai vizsgálatok adataira támaszkodva megpróbál magyarázatot adni a gipszvirágok morfológiájára, a görbülés mikéntjére és okaira. Az erdélyi barlangokból (Szelek, Valea Rea) gyűjtött mintákat megvizsgálva azt találták, hogy azok akár aggregátként, vagy paralell módon fejlődtek szálás és/vagy prizmás kristályokból épülnek fel. A görbülés mechanizmusára három típust különítettek el, melyek elsősorban a kalcium-szulfát oldat áramlási sebességével és koncentrációjával függnek össze.

(CAVE AND KARST SCIENCE 1996.3. - angolul)

A Bärweis-Eishöhle (Mt. Kräuterin, Steinmark) kutatásának újraéledése — Lukas Plan

Az 1992-96 között feltárt új barlangszakaszok leírása, az új részek térképe, rövid hidrológiai, geológiai és zoológiai ismertetéssel. A barlang jelenleg 5619 m hosszú és 361 m mély.

(Höhlenkundliche Mitteilungen (Wien) 1996.4. - németül)

Barlangi rajzok a Slaughter Canyon Cave-ben (Carlsbad Caverns National Park) — Michael Bilbo, Barbara Bilbo

A közelmúltban megkezdett vizsgálatok közel 50 db korai őseinktől származó piktogrammot tártak fel Új-Mexikó Slaughter Canyon Cave nevű barlangjában. Ez a huszadik olyan hely az Egyesült Államokban, ahol a rajzok a barlang mélyebb, napfény által már meg nem világított zónájában vannak, a Carlsbad Caverns National Park területén, mint eddigi egyetlen ilyen hely. Különösen nagy jelentőséggel bírnak. Az írás rajzok és magyarázatok segítségével részletesen bemutatja ezeket a piktogramokat, következtet korukra, stílusukon keresztül az alkotóik életére.

(NSS News 1996. 6. - angolul)

Néhány gondolat a hévizes barlangokról — Trevor D. Ford

A szerző a teljesség igénye nélkül megpróbál áttekintést adni a nyugati szakirodalomban kevésbé tárgyalt hévizes barlangokról, azok keletkezéséről, a kialakulást befolyásoló tényezőkről, sajátosságairól. Egy általános áttekintés után a világ leghíresebb hidrotermális úton képződött barlangjainak, karsztvidékeinek bemutatásán keresztül próbálja megvilágítani az általános jellemzőket, a hidrotermális folyamatok szerepét a barlangkeletkezés folyamatában. A legrészletesebben tárgyalt terület Budapest, de e mellett olyan helyekről is olvashatunk, mint a Bandar-e-Khamir vidéke DK-Íránban, a Cupp-Coutunn barlangrendszer Türkmenisztánban, a

Tyuya-Muyun karsztja Kirgizisztánban, vagy a Dél-Dakotai Black Hills híres barlangjai. A 11 oldalas, rendkívül érdekes írást 47 tételből álló hivatkozási lista zárja melyben 10 magyar szerzők tollából megjelent írás is szerepel.

(CAVE AND KARST SCIENCE 1996.3. - angolul)

Nyerges Miklós

Rádiózó denevérek

Walton C. Koemel texasi kutató mérései szerint (meg nem határozott fajú) denevérek igen alacsony frekvenciájú (2.000-2.500 Hz) pattogás-szerű rádiójeleket adnak ki a barlangokban. A kutató ugyancsak jól mérhetőnek találta a barlangok belsejében az időjárás (csillagos éj, eső, vihar stb.) által keltett hasonló frekvenciájú rádiójeleket. A denevérek a rádiójeleket valószínűleg az ultrahanghoz hasonlóan a sötétben való tájékozódáshoz használják, ugyanakkor már a barlangból való kirepülés előtt „tisztaban vannak” a külső időjárással. A taglalt rádióhullámok bizonyos molekulákat infravörös fény kibocsátására készítetik, ezeket is észlelhetik a denevérek. Bizonyos jelek— kirepüléskor a denevérek örvénylési iránya ellenkező a déli és az északi féltekén—arra utalnak, hogy ezek az állatok jól érzékelik a föld mágneses terét is.

(NSS Bulletin, April 1996, pp. 35.)
(a Szerk.)

LEG-EK 1996-BAN (A KUTATÁSI SZEZON ELŐTT)

A „LEG”-eket, amelyet ezúttal Bob Gulden szedett össze 1966 április 16-ig bezárólag a nagyvilág barlangász sajtójából az amerikai NSS NEWS május/II. részből vettük át.

A világ leghosszabb barlangjai

	<i>a barlang neve</i>	<i>ország</i>	<i>hosszúság (m)</i>	<i>mélység (m)</i>
1.	Mammoth	USA	563.270	116,6
2.	Optimiszticseszskája	Ukrajna	183.000	20,0
3.	Jewel	USA	141.680	179,2
4.	Hölloch	Svájc	166.500	872,0
5.	Lechuguilla	USA	141.680	477,9
6.	Siebenhengste-hohgant	Svájc	135.000	1.324,0
7.	Wind	USA	125.835	197,7
8.	Fisher Ridge	USA	125.529	88,4
9.	Ozernaja	Ukrajna	111.000	0,0
10.	Gua Air jernih-Lubang Batau Padang	Malajzia	101.500	355,1

Több barlang hossza nem haladja meg a száz kilométert. A felsorolás 46-ig tart, ez utóbbi az Új-zélandi Bulmer-barlang (39.900m hosszú, 749m mély).

A világ legmélyebb barlangjai

a barlang neve	ország	mélység (m)	hosszúság (m)
1. reseau Jean Bernard	Franciao.	1.602,0	20.000
2. Lamprechtsofen-Vogelschaft	Ausztria	1.537,0	38.000
3. gouffre Mirola/Lucien Bouclier	Franciao.	1.520,0	9.000
4. Sakta Vjacseszláv Pantyuhina	Grúzia	1.508,0	0
5. Huautla	Mexikó	1.475,0	55.953
6. Sistema del Trave (La Laureola)	Spanyolo.	1.441,0	9.167
7. Boj-Bulok	FÁK	1.415,0	5.000
8. Laminako Aterneko Leizea	Spanyolo.	1.408,0	14.500
9. Lukina Jama-Manual II.	Horvátó.	1.393,0	0
10. Sistema Cheve (Cuicateco)	Mexikó	1.386,1	23.500

A mély barlangok listája 42-nél végződik, ami az olasz Abisso Saragato (1.075m mély, 6.000m hosszú). Mi magyarok már megint nem vagyunk sehol és ebben a forgalomban nem is leszünk, legfeljebb a baleseti statisztikában.

Érdekesség, hogy a karsztok között a világon elhanyagolható mennyiségben létrejövő gipszbarlangok közül kettő is van a hosszúsági ranglistán (a második és a kilencedik!). Ugyancsak érdekes, hogy az egyáltalán nem karsztos Kazumura-Olaa-lávabarlang (Hawaii-sziget, Kilauea-vulkán) szintén felkerült a listára mindkét kategóriában, huszonkettedik a hosszúság tekintetében (60km) és negyvenedik az ezresek között—1.100m mélységével az USA legmélyebb barlangja.

(a Szerk.)

*Ne felejtkezzenek az Idegenforgalmi
Barlangok Világtalálkozójáról!*

Október 14. és 20. között Aggteleken!

Szerkeszti: Fleck Nóra és dr. Kósa Attila
Felelős Kiadó: dr. Hevesi Attila, elnök
Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Jelentkezési lap

Alulírott

Levelezési cím:.....

.....
Jelentkezem a november 8-10. között Tapolcán megrendezésre kerülő
Barlangkutatók Szakmai Találkozójára.

Szállást kérek (a megfelelő szöveget kérjük aláhúzni)

november 8-ra, igen nem

november 9-re, igen nem

összesenéjszakára.

Előadásom címe:

.....

Poszterem címe:

.....

Poszterem helyigénye:..... m²

Szükséges segédeszköz:

.....

Dátum:

Aláírás:

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1027 Budapest, Fő u. 68.

Tel.: 201 9493

NYOMTATVÁNY